

**Euroopa
omavalitsustasand
finantskriisis, 2009-2011**

Sorin Ioniță

sorin.ionita@expertforum.ro

Tallinn, Märts 2012

Tulemused 2011 a keskel

- 35 Euroopa riigi uuring Euroopa Nõukogu/LGI-OSI palvel (koordinaator: Ken Davey)
- Andmed: (i) riikide vaatlejad; (ii) Eurostat
- Omavalitsus (*sub-national*) = kõik valitud omavalitsustasandid kokku (kohalik, provintsi, piirkondlik, jne)
- Ülevaade kriisi mitmest etapist: langus (erasektor) – tagasilöök – uus kriis (avalik sektor)

Tulemused 2011 a keskel

Erinevate olukordade tõttu väga mitmekesine maastik

- Kriisi ajastus erinev: Iirimaa, Balti riigid / Kreeka / Türgi (kriisi pole)
- Admin. suutlikkus, fiskaalne mänguruum vastuseks kriisile riikide lõikes väga erinev
- Omavalitsuste ülesanded ja suurus väga erinev: Skandinaavia (50-60% av. sektori kulutustest) / Kreeka, Türgi, Küpros, Portugal (~10% või vähem)

Kohalik / riiklik tulud, trendid

Sub-national völg, % tulust

	2008	2009	2010	
SP	169.7	182.5		↑
GER	153.0	171.7	187.4	↑
TK	120.8	126.0	127.0	↑
IRE	100.0	114.0		↑
SWE	46.3	50.5	45.8	↔
EST	37.7	45.9	44.8	↑
HU	32.2	36.6	43.3	↑↑
SK	26.7	31.8	38.4	↑↑
CZ	24.5	26.2	24.7	↑
FIN	22.4	23.8	23.2	↔
RO	21.8	26.0	27.1	↑↑
POL	20.3	26.0	33.8	↑↑
RUS	6.1	7.6	8.0	↑
BG	2.7	6.2	6.5	↑

Tulude trendid, tasandite kaupa

Kokkuvõtted

- Üldine langus 2008-2011 igal *sub-national* tasandil, põhjuseks tulude langus (oma maksud + jagatud maksud)
- Mõned keskvalitsused (CG) suutsid omavalitsuste oluk. leevendada kriisi 1. etapil (Saksamaa, Poola, Skandinaavia)
- Teised ei suutnud ja kasutasid omaval. eelarveid puhvrina vähendamaks puudujääki 1. etapis (Iirimaa, enamik EL uusi riike)
- 2. etapis vähenenud ülekanded valdavad (Hispaania, Itaalia, Port, Kreeka, Poola)

Kokkuvõtted

- Varamaksud = kõige stabiilsemad, sest enamik Euroopa riikidest ei võta aluseks turuväärtust
- Tööjõumaksud (jagatud) olid püsivad 1. etapis kuid langesid seejärel (hilinenud tagasiside)
- Äritsükliga seotud maksud = kõige ebastabiilsemad (maksud ettevõtlusele; vara üleminekule, jne), kukkusid kokku 1. etapis
- Suurenenud ebaühtlus Euroopa tasandil: erinevad trendid tuludes ning tegevuskavades

Kokkuvõtted

- Kõige radikaalsem muutus toimus omaval. otsustajate eeldustes: optimism, piiramatu kasv → langus, kulutuste piiramine

“Yesterday, all our troubles seemed so far away...”

“Eile veel muretu ja meeldiv maailm näis...”

- Isegi sel juhul, kõige suurema hooga liikus pendel Euroopa ääre-aladel: EL uued liikmed, Kreeka, Lääne-Balkan, Venemaa, Ukraina
- Kohaliku autonoomia erosioon, vastupidiselt Harta sätetele. Põhjused: (i) keskvalitsuse juhitud *micro-management*; (ii) kahjude kompenseerimiseks palju sihtfinantseerimist (või ei kompenseerita üldse)